

COVID-19 Fehoahoaniga fakaopoopo tau tupe ki nā totogi o tagata galulue Aukuho 2021

Ko te fakamatalaga tēnei kua nā ko he takiala. Ko nā fakahalālāuga o te Tupe maua fakaopoopo ke fehoahoani ki nā Totogi i luga o te kupega a te (Work and Income) e fakamatalaga kātoa mai i kinā pe ko ai te maua e kilātou ma te māfuaga, e fakamuamua ai i lō nā tahi fakamatalaga.

- Ko te COVID-19 Wage Subsidy Aukuho 2021 ko he fakatupega ke fehoahoani ki nā pulegāluega i luga o Niu Hila kātoa, ke mafai ai e ki lātou ke fakaauau nā totogi o nā kaufaigāluega ma puipuia ai nā gāluega mo nā pihinihi kua afāina ona ko nā huiga i nā Tulaga Fakailoa mai te aho 17 Aukuho 2021.
- Ko nā fakatupega iēnei o te Wage Subsidy Aukuho 2021 ni tamiloahaga mo he lua vaiaho e tuha ko te tupe kātoa e \$600 i te vaiaho mo he tino gālue tumau kātoa nā itulā, ma he \$359 i te vaiaho mo nā tino gālue e faigāluega āfa itulā.
- Ko nā tamiloahaga takitahi e tuha ko he apalai fōu ma ko nā pihinihi e tatau ke fakamautinoa e fakamaliegia uma lele nā tulaga e tatau ke maua ai te heleni tenei, kāfai e fai na apalai takitahi.
- Kua fa ia fakatupega COVID-19 Wage Subsidy Aukuho 2021 kua fai. Nā fakatulaga vēnei:
  - Nā āvānoa te fakatupega lua vaiaho muamua mai te 9 i te taeao o te aho Falaile 20 Aukuho ke pa ki te 7 i te taeao o te aho Falaile 3 Hetema – kua tapunia
  - Nā āvānoa te fakatupega tona lua i ni vaiaho e lua mai te 9 i te taeao o te aho Falaile 3 Hetema ke pā atu ki te 11.59 i te pō o te aho Tofi, 16 Hetema – kua tapunia
  - Nā āvānoa te fakatupega tona tolu i ni vaiaho e lua mai te 9 i te taeao, Aho Falaile 17 Hetema ke pā ki te 11.59 i te afiafi aho 30 Hetema – kua tapunia
  - Ko he fakatupega tona fā i ni vaiaho e lua e āvānoa mai te 9 i te taeao, Aho Falaile 1 Oketopa ke pā atu ki te 11.59, Aho Tofi 14 Oketopa.
- Kāfai ko koe na apalai ki nā vaegā tupe muamua (wage subsidies), e mafai koe ke apalai ki te Wage Subsidy #4 kāfai e kātoa te lua vaiaho talu te fai o tau apalai mulimuli. Ko tona uiga, kāfai ko koe nā apalai i te aho 30 o Hetema, e mafai koe ke aplai mo te Wage Subsidy #4 i te aho Tofi, aho 14 Oketope. E he taliagia nā apalai e vave fai. Ko koe e tatau ke fakatali ke pā ki te fakaikuga o te fakatupega o te lua vaiaho fatoā mafai ai ke apalai.

- Kāfai ko koe e heki apalai ki nā fakatupega muamua, e mafai lava koe ke apalai ki te fakatupega Wage Subsidy Aukuho 2021 #4 mai te aho Falaile, 1 Oketope, kāfai e fakamaliegia uma na vāega e manakomia.
- E mafai ke fai tau tālohaga kui mai i te Work and Income website, www.workandincome.govt.nz/wagesubsidy
- **Ke fakamautinoa ko tau apalai e fakagāholo vave, e tāua lele ko nā fakamatalaga e tuku e koe ki loto o tau apalai e tutuha lelei ma nā fakamatalaga e tāofi e te Inland Revenue** (f.t. numela o te IR, igoa, numela o te tuhi tupe, nā fakamatalaga o te tino faigāluega ma te numela o te IR).
- E tatau ke hiaki e koe e hako te fakatupega e apalai mai koe ki ei. Ko iētahi pihinihi nā apalai mō te Leave Support Scheme pe ko te Short Term Absence Payment, ka nae tatau ki latou ke tālohaga mō te COVID-19 Fehoahoaniga fakaopoopo tau tupe ki nā totogi o tagata faigāluega Aukuho 2021. (Ko nā pihinihi e mafai oioti ke maua nā ko te fokotahi ō totogi mai nā totogi e tolu o te COVID-19 mō te tino faigāluega tenā e fokotahi i te taimi lava tēnā.)

Ko te tūlaga fakatatau ki te fakatāua i tō talia pē ko te hē talia foki

- Ko te tūlaga fakatatau ki nā vāega e fakatāua i tō talia pē ko te hē talia foki e tali tutuha lava ma te hikimi (scheme) o Mati 2021, ei loto ai nā maliliega o galuega ma te hiakiga pe vehea te tulaga e iei ai tau tupe maua.
- E tāua ke faitau uma e koe nā fakamatalaga, e aofia ai nā fakatagaga e talia e koe, kikila lelei ma fakamautinoa ko koe e mulimuli ki ei.
- Ko te hiakiga pe vehea te tulaga ei ai tau tupe maua e tatau ke pākū ki lalo e tuha ma te 40%. Ko tona uiga:
  - Ko nā pihinihi e tatau ke (pe peleni ki mua ke i ei) he 40% aofaki taigole o te tupe ola i ni aho e 14.
    - i te vā o 17 – 31 Aukuho mō te tupe maua muamua – wage subsidy
    - mai te aho 31 Aukuho – 13 Hetema o te Wage Subsidy #2
    - mai te aho 14 Hetema – 27 Hetema mo te Wage Subsidy #3
    - mai te aho 28 Hetema – 11 Oketopa mō te Wage Subsidy #4
 kāfai e fakatuhatuha na tupe ola a lātou e maua i he piliota e 14 aho i ni vaiaho e ono kako heki huia he tulaga fakailo.
  - Ko nā Pihinihi e maualuga tana tupe e mahani maua e mafai ke fakatuhatuha ta na tupe mahani maua kite piliota 2020 pe ko te 2019, e mafai ke latou fakailoa mai ko te māfuāga o te tahuhiuifakiga o te Pihinihi e fakafaigātā ai tēnā mo lātou ke fakapāleni te hiakiga pe vehea te tulaga o tana tupe maua ke fakaaoga ai te fakatuhatuha o nā piliota.
- Ko te pakū ki lalo o te tupe ola e maua e māfua te āfāinaga ona ko nā fakaaauaga o nā Tūlaga Fakailo 3 ma te 4 mai i te aho 17 Aukuho 2021 kua āfāina ai au pihinihi.

Kāfai kua uma te totogi

- Kāfai ko tau tupe maua i tau pihinihi e heki pākū ki lalo, e tatau ke toe totogi mai te fakatupega fehoahoani.
- Ko au Pihinihi ke tāpena ma teu ni fakamaoniga ke lagolago ai ā lātou fakamatalaga (kae e hē manakomia koe ke tuku atu i te pepa fakatālohaga).
- Ko te MSD kā fakauma nā hiakiga āgai ki te fakavae ma iētahi fakamaoniga o ā lātou galuega. Ko tona uiga ko nī vaega o ki lātou na tālohaga kā fakafehiligia mō hē fakamaoniga o te tulaga pākū o te tupe maua.
- Kāfai te Mālō kua malie ke toe fakaopoopo nā aho o te fehoahoaniga fakaopoopo tau tupe ki nā totogi o tagata faigālua, e tatau au pihinihi ke toe fai ni iētahi tālohaga.